Irk Ferenc

Az éjszakai élet biztonságáról*

1. Előzmények

Az utóbbi időben gyakran esik szó arról, hogy a fiatalok a közlekedési balesetekben éppúgy, mint a különféle – elsősorban erőszakos – bűncselekményekben lakosságon belüli létszámukhoz képest nagyobb arányban vesznek részt. Sokat beszélnek, írnak a fiatalok alkoholizmusáról, a drogfogyasztás veszélyeiről, nemkülönben arról, hogy a kábító hatású szerek – különösen az éjszakai órákban – komoly veszélyt jelentenek a közlekedés biztonságára.

A probléma feltérképezésére kutatás folyt, amely alapvetően két síkon valósult meg:

- Bűnügyi és baleseti adatbázisok elemzésével, ami elsősorban azt volt hivatott megállapítani: vajon van-e szoros kapcsolat egyrészt a közlekedési és az ún. „köztörvényi" bűnözés között, azaz azonos vagy hasonló körből kerülnek-e ki a két csoport elkövetői/okozói valamint sértettjei?
- Közvetlen információszerzéssel annak feltárására: hogyan vélekednek az emberek számos, a köz- és a közlekedés-biztonságot veszélyeztető jelenségről? Ennek keretében a győri Széchenyi István Főiskola és a budapesti Rendőrtiszti Főiskola hallgatói körében végeztünk kérdőíves felmérést.

A jelen tanulmány a második körben említett összefüggésekből emel ki néhány, vélhetőleg az olvasók egy részét is érdeklő eredményt, megállapítást.

2. Néhány kutatási eredmény
(A kérdőíves felmérésből levonható tanulságok)

2.1. Az adatgyűjtés célcsoportja, módszerei

Az adatfelvételre 1998-1999. fordulóján két közösségben került sor:

- a Rendőrtiszti Főiskola (RTF) közlekedésrendészeti szakos nappali és levelező tagozatos hallgatói körében, valamint
- a Győri Széchenyi István Főiskola (GYSZIF) közlekedési szakos nappali tagozatos hallgatói körében.
- Kiegészítésként lekérdeztük a győri hallgatók szüleit is egy szűkebb körben.

* A Rendőrtiszti Főiskola Közlekedésrendészeti Tanszéke keretében elnyert A 1220/V sz. OKTK pályázat pénzösszegéből finanszírozott kutatás, amelyben közreműködött az OKKrI.

Ennek megfelelően állt össze a következő minta: A megkérdezettek összlétszáma 187 fő volt, 45,5%-uk a RTF, 54,5%-uk a GYSZIF köréből került ki. A megkérdezettek egy másik csoportosítása azt mutatja, hogy a megkérdezettek 58,3%-a volt nappali, 30,5%-a levelező tagozatos hallgató, s 11,2%-uk került ki a nappali hallgatók szülei közül.

A csoportfüggetlen véleményalkotásban tehát legnagyobb súllyal a nappali tagozatos hallgatók álláspontja tükröződik. Hozzájuk képest fele akkora arányban kapnak hangsúlyt a levelező tagozaton tanuló felnőtt hallgatók, s mintegy egyhatod részsúllyal vesznek részt a győri szülők.

Az adatfelvétel során nem fordítottunk figyelmet a minta nemek, korcsoport, nappali vagy levelező tagozat, lakóhely stb. szerinti összetételére. Így ezek véletlenszerűen alakultak a következők szerint:

- A megkérdezettek 83,4%-a volt férfi, 16,6%-a nő,
- Állandó lakóhelyük szerint a résztvevők 41,7%-a nagyvárosban, 33,2%-a kisvárosban, 25,1%-a falun lakott, ami azt is jelenti, hogy a vizsgálati személyek lakóhelye nem tér el lényegesen az ország településszerkezeti megoszlásától.

A témakörök

A megkérdezettek (továbbiakban: vsz.) zárt kérdőívet kaptak, amely 50 állítást tartalmazott. Az utasítás az volt, hogy a megszokott ötös osztályozás szerint azt a számot jelölje meg (karikázza be), amelyik legközelebb áll az állítással kapcsolatos véleményéhez. Az ötös skála egyik végén az állítással kapcsolatos teljes egyetértés, a másik végén a teljes egyet nem értés szerepelt.

Eleve garantáltuk a teljes anonimitást, aminek eredményeként senki nem tagadta meg a válaszadást.

Eredetileg a (nappali tagozatos) hallgatók esetében az eggyel előttük járó generáció szélesebb körét kívántuk volna véleményadásra ösztönözni. Kitűnt azonban, hogy ebben az életkorban számos esetben már minden szempontból meglehetősen nagy a távolság, így e tekintetben csak szűk körben juthattunk információkhoz.

A kérdőívek kitöltése a hallgatók esetében tanórán, a szülők, hozzátartozók esetében a karácsonyi szünetben történt.

Az adatfeldolgozás és kiértékelés SPSS program segítségével történt. Jelen anyag az eredeti (angol fejléces) táblázatokat tartalmazza.

2.2. A felmérés eredményei

A lekérdezés alapvetően a következő témakörökben mozgott:

- fiatalok és felnőttek közlekedési magatartása,
- a közlekedők körében a deviánsok és a bűnözők részvétele éjjel és nappal,
- a diszkóból autóval távozókról alkotott vélemény,
- a rendőrök éjszakai viselkedése a közlekedésbiztonság érdekében,
- településnagyság, ital és drog, továbbá hatása alatti vezetés, valamint a bűnözés veszélyei,
- balesetektől, bűnözéstől való félelem a közutakon,
- milyen eltérések figyelhetők meg a két főiskolás csoport vélekedése között.

A fiatalok és a felnőttek közlekedési magatartása

K1 – A fiatalok gyakran gyorsabban vezetnek a megengedettnél

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
77% egyetért	86% egyetért **A fiatalok gyorshajtók.**	69% egyetért, 25% bizonytalan

A fiatalok gyorshajtásáról a társadalomban elterjedt kép – kormegoszlástól függetlenül – egységesnek tekinthető.

K2 – Az idősebbek is gyakran vezetnek gyorsabban a megengedettnél

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
48% nem ért egyet, 36% bizonytalan	62% nem ért egyet, 29% bizonytalan **Az idősek nem gyorshajtók.**	36% nem ért egyet, 42% bizonytalan

A kérdésben a megkérdezettek véleménye erősen megosztott. A bizonytalanság ellenére az a vélemény szűrhető le, hogy a többség inkább elutasítani látszik ezt az álláspontot.

Az éjszaka

K3 – Éjszaka a fiatalok gyakran nemcsak gyorsan, de ittasan is közlekednek

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
47% nem ért egyet, 35% bizonytalan	64% nem ért egyet, 29% bizonytalan **Éjszaka a fiatalok gyorshajtók is és ittasak is.**	32% nem ért egyet, 39% bizonytalan **Nincs kialakult vélemény.**

K4 – Éjszaka az idősebbek is gyakran nemcsak gyorsan, de ittasan is közlekednek

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
59% nem ért egyet,	53% nem ért egyet, 18% egyetért ?	64% nem ért egyet, 9% egyetért **Az idősek éjjel nem gyorshajtók és nem vezetnek ittasan.**

A megkérdezettek többsége ezzel az állítással nem ért egyet. A válaszok sokkal nagyobb arányban elutasítók, mint amikor külön-külön kellett véleményt alkotni a kérdésekről.

K5 – Sok fiatal vezet éjszaka kábítószer hatása alatt

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
46% nem ért egyet,	33% egyetért, 45% bizonytalan, 22% nem ért egyet **A fiatalok éjjel nem drogoznak vezetés közben?**	66% nem ért egyet, 25% bizonytalan, 10% egyetért **A fiatalok éjjel nem drogoznak vezetés közben.**

A vizsgált kérdésben jelenleg semmiféle egzakt mérés nem áll rendelkezésre. Mind kül-, mind belföldön meglehetősen alacsony megbízhatósági fokon levő becslések forognak közkézen. A megkérdezettek körében is nagy a bizonytalanság, mégis nagyobb arányban szerepelnek azok, akik az állításnak nem adnak hitelt.

K6 – Sok felnőtt is vezet éjszaka kábítószer hatása alatt

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
78% nem ért egyet,	nincs	nincs

Az állítást a megkérdezettek túlnyomó többsége elutasítja. (Az erre a kérdésre adott válasz egyben tesztelte is a kérdőív kitöltésének komolyságát.)

K7 – Az éjszaka autózó fiatalok között sok bűnöző van

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
47% elutasítja, 33% bizonytalan	22% elutasítja, 47% bizonytalan, 30% egyetért **Az éjjel autózó fiatalok között sok a bűnöző?**	68% elutasítja, 21% bizonytalan, 11% egyetért **Az éjjel autózó fiatalok nem bűnözők.**

A megkérdezettek körében nagy a hezitálók aránya. Ez annak ellenére figyelemre méltó, hogy a vsz-ek relatív többsége ezt az állítást elutasítja.

K8 – Az éjszaka autózó felnőttek között sok bűnöző van

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
45% elutasítja, 37% bizonytalan	26% elutasítja, 48% bizonytalan, 26% egyetért **Az éjszaka autózó felnőttek között sok a bűnöző.**	61% elutasítja, 28% bizonytalan, 12% egyetért **Az éjszaka autózó felnőttek között sok a bűnöző.**

Az állásfoglalás jórészt egybeesik az előző kérdésre adott válaszokból leszűrhető közvélekedéssel. Mindkét esetben, noha a relatív többség inkább elutasítja e lehetőséget, azonban ha a bizonytalankodókat az igenlők közé soroljuk: már a többség gondolja úgy, hogy az éjszakai órákban közlekedők között sok a bűnöző. Ez pedig eléggé komor képet fest többnyire fiatal főiskolai, s jelentős részben már rendőr, de mindenképpen rövidesen rendőrtiszté váló emberek véleményéről.

K9 – Az éjszaka ittasan autózó fiatalok között sok bűnöző van

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
53% elutasítja, 27% bizonytalan, 20% egyetért	44% elutasítja, 34% bizonytalan, **Az éjszaka ittasan autózó fiatalok között sok a bűnöző?**	61% elutasítja, 22% bizonytalan, **Az éjszaka ittasan autózó fiatalok nem bűnözők.**

Az álláspontok megoszlása pontosan megegyezik a korábbi, a fiatalokra vonatkozó állásfoglalással.

K10 – Az éjszaka ittasan autózó felnőttek között sok a bűnöző

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
56% elutasítja, 29% bizonytalan	49% elutasítja, 35% bizonytalan, **Az éjjel ittasan autózók nem bűnözők?**	61% nem ért egyet, 25% bizonytalan, **Az éjjel ittasan autózók nem bűnözők.**

Ebben az esetben az elutasítók részaránya a korábbihoz képest valamivel magasabb. A magyarázattal e felmérés adós marad. Ugyanis nehezen érthető: miért gondolják a megkérdezettek, hogy az ittasan autózó felnőttek között kevesebb a bűnöző, mint a nem ittasan közlekedők között?

A diszkók

K11 – A diszkóból távozó fiatalok többnyire ittasak

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
37% bizonytalan, 42% egyetért	32% bizonytalan, 60% egyetért **A diszkóból távozó fiatalok ittasak.**	31% nem ért egyet, 41% bizonytalan, 27% egyetért **?**

A relatív többség egyetért az állítással, ami azt jelenti: azoknak a fiataloknak a többsége, aki éjjel autót vezet, saját korosztályának – vélhetően empirikusan jól megalapozott – álláspontja szerint is ittassága miatt veszélyt jelent a forgalomban. Ismételten külön figyelmet érdemel a hezitálók igen magas aránya.

K12 – A diszkóból távozó fiatalok többnyire drogoznak is

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
42% nem ért egyet, 32% bizonytalan, 26% egyetért	24% nem ért egyet, 34% bizonytalan, 42% egyetért **A diszkóból távozó fiatalok többnyire drogoznak?**	57% nem ért egyet, 30% bizonytalan, 13% egyetért **A diszkóból távozó fiatalok többnyire nem drogoznak.**

Ezúttal jóval nagyobb azok aránya, akik az állítással inkább nem értenek egyet, s emiatt a relatív többség tagadja az állítás igazságtartalmát. A hezitálók közel egyharmados részaránya azonban ezúttal is figyelemre méltó nagyságrendet képvisel.

K13 – A diszkóból távozó fiatalok között sok a bűnöző

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
75% nem ért egyet, 19% bizonytalan	66% nem ért egyet, 31% bizonytalan, **A diszkóból távozó fiatalok között vannak bűnözők?**	83% egyetért, 10% bizonytalan, **A diszkóból távozó fiatalok között alig van bűnöző.**

Az állítás elutasítása meggyőző többséget képvisel: a megkérdezettek kétharmada nem gondolja azt, hogy a diszkók a bűnözők találkahelyei.

K14 – A diszkóból autóval távozó fiatalok versengeni szoktak egymással

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
34% nem ért egyet, 33% bizonytalan, 33% egyetért	nincs	nincs

Az éjszakai közlekedés veszélyeinek felemlített formáját lényegében ugyanannyian tartják valósnak, mint ahányan tagadják azt. A bizonytalan állásponton levőket is figyelembe véve 1/3-1/3-1/3 az arány, ami semmiképpen nem jó eredmény, hiszen ez azt jelenti, hogy nemcsak az átlagember, de a rendőrök jelentős része sincs tényszerű ismeretek birtokában.

K15 – A diszkóból autóval távozó fiatalok zene hatására száguldoznak

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
34% nem ért egyet, 36% bizonytalan, 30% egyetért	nincs	nincs

A megkérdezettek ezúttal sincsenek legalább közel azonos vagy hasonló véleményen: ismét 10-ből minden harmadik véli úgy, hogy az állítás igaz, ugyanennyien tagadják azt, s hasonló arányban vannak az állásfoglalásra képtelenek.

Az éjszakai diszkóéletnek a közvéleményben tükröződő negatív velejárói közül egyedül az ittasság az, amit lényegében az emberek többsége valós veszélynek tart. Valamennyi egyéb jelenség esetében nagy a megkérdezettek véleménye közötti szóródás.

A rendőrökről

K16 – A rendőrök az éjszakai közlekedésben rendet tartanak

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
33% nem ért egyet, 41% bizonytalan, 26% egyetért	16% nem ért egyet, 45% bizonytalan, 39% egyetért **A rendőrök éjszaka többnyire rendet tartanak.**	47% nem ért egyet, 38% bizonytalan, 15% egyetért **A rendőrök éjszaka többnyire nem tartanak rendet.**

A válaszadók között rendkívül magas az ingadozók aránya, ami a megfelelő mellett számos – közvetlenül vagy közvetve szerzett – kedvezőtlen tapasztalatra, ismeretre is

utal. Figyelemre méltó: a jelenlegi és a majdani rendőröket is magában foglaló mintában csak a vsz-ek egynegyede vélte úgy, hogy a rendőrség ura a helyzetnek.

K17 – A rendőrök az éjszakai közlekedésben fiatalokra vadásznak

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
26% nem ért egyet, 32% bizonytalan, 41% egyetért	nincs	nincs

A megkérdezettek közül sokkal többen értenek egyet ezzel az állítással, mint akik tagadják azt. A kérdőívben szereplő, egyértelműen provokatív megfogalmazás és a rá adott többségi válasz nem kérdőjelezheti meg azoknak a véleményét, akik szerint a rendőrség éjszakai tevékenysége nem mindenben felel meg egy jogállam rendfenntartó szervezetével szemben támasztott elvárásoknak. A rendőrségi fellépés természetesen meghozza a maga „gyümölcsét": a kívánatosnál sokkal több fiatalból sikerül kiprovokálni olyan magatartást, tettet, aminek rendőri erőszakkal lehet csak véget vetni.

K18 – A rendőrök nem képesek kiszűrni éjszaka az ittas vezetőket

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
54% nem ért egyet, 28% bizonytalan, 18% egyetért	68% nem ért egyet, 25% bizonytalan, 7% egyetért **A rendőrök éjszaka képesek kiszűrni az ittas vezetőket.**	41% nem ért egyet, 31% bizonytalan, 27% egyetért **A rendőrök éjszaka nem képesek kiszűrni az ittas vezetőket?**

A kapott eredmény az ittas vezetés megelőzésével kapcsolatos rendőri tevékenység egyértelmű pozitív kritikája. Alacsony azon személyek számaránya, akik egyetértenek a megfogalmazott állásponttal, ugyanakkor a többség egyértelműen elutasítja azt.

K19 – A rendőrök nem képesek kiszűrni éjszaka a drogos vezetőket

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
26% nem ért egyet, 31% bizonytalan, 44% egyetért	nincs	nincs

Bár viszonylag sokan bizonytalanok a rendőrség ezirányú tevékenységének eredményességében, azonban a többség tudja: az éjszakai közlekedés ezen veszélyforrásával szemben ma még a rendőrség jórészt tehetetlen.

K20 – A rendőrök nem képesek kiszűrni éjszaka a bűnözőket

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
27% nem ért egyet, 39% bizonytalan, 34% egyetért	62% nem ért egyet, 29% bizonytalan, 8% egyetért **A rendőrök képesek elbánni a bűnözőkkel.**	36% nem ért egyet, 42% bizonytalan, 21% egyetért ?

A megkérdezettek relatív többsége nem tudta eldönteni: elfogadja-e az állítást vagy sem. Akik döntöttek, azoknak viszont a többsége az állítással egyetértett. Igaz ugyanakkor az is, hogy alig kevesebben voltak azok, akik az állítást elutasították.

Alkohol- és drogveszély nappal és éjszaka

K21 – Nappal több ittas fiatal ül volánhoz, mint éjszaka

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
84% nem ért egyet, 12% bizonytalan	nincs	nincs

Az állítást a döntő többség határozottan elutasítja.

K22 – Nappal több ittas felnőtt ül volánhoz, mint éjszaka

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
54% nem ért egyet, 29% bizonytalan	nincs	nincs

Az állítás elutasítása ezúttal is egyértelmű, azonban a kétféle eredmény (K21-nél 84%, K22-nél 54%) arra is utal, hogy a megkérdezettek a fiatalok esetében inkább tartják tipikusnak az éjszakai ittas vezetést, mint a felnőtteknél.

K23 – Nappal több drogos felnőtt ül volánhoz, mint éjszaka

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
79% nem ért egyet, 19% bizonytalan	nincs	nincs

Az állítást a megkérdezettek igen magas arányban utasítják el.

K24 – Nappal több bűnöző fiatal ül volánhoz, mint éjszaka

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
65% nem ért egyet, 31% bizonytalan,	55% nem ért egyet, 38% bizonytalan, **Kétséges, hogy nappal vagy éjszaka ül-e több bűnöző fiatal volánhoz.**	73% nem ért egyet, 25% bizonytalan, **Nappal kevesebb bűnöző fiatal ül volánhoz, mint éjszaka.**

Viszonylag magas hezitálási arány mellett a többség nem ért egyet az állítással, azaz a bűnöző fiatalokat a megkérdezettek többsége éjjel véli az utakon látni.

K25 – Nappal több bűnöző felnőtt ül volánhoz, mint éjszaka

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
54% nem ért egyet, 34% bizonytalan,	49% nem ért egyet, 38% bizonytalan, 14% egyetért	59% nem ért egyet, 31% bizonytalan, 10% egyetért

Ismét viszonylag magas döntésképtelenségi arány mellett a vsz-ek többsége nem ért egyet az állítással. Az azonban figyelemre méltó, hogy több mint kétszer annyian vélik a bűnözők fő elkövetési időszakának a nappalt, mint a fiatalok esetében.

A környezet és az ittas vezetés

K26 – Nagyvárosban éjszaka több az ittasan vezető fiatal, mint falun

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
25% nem ért egyet, 28% bizonytalan, 46% egyetért	nincs	nincs

A relatív többség egyetért az állítással, azaz a falusi környezetet az ittas vezetés szempontjából biztonságosabbnak tartja a nagyvárosiénál.

K27 – Kisvárosban éjszaka több az ittasan vezető fiatal, mint falun

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
26% nem ért egyet, 34% bizonytalan, 40% egyetért	nincs	nincs

Viszonylag magas arányban vannak, akik nem tudnak dönteni. Az állítással egyetértők aránya a nagyvárosról véleményt alkotókhoz képest valamelyest csökkent, míg az elutasítók részaránya nem változott.

K28 – Országúton éjjel több az ittasan vezető fiatal, mint lakott területen

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
50% nem ért egyet, 36% bizonytalan	nincs	nincs

A problémát egyértelműen megoldani képes személyek száma magas, ugyanakkor a többség nem ért egyet az állítással, tehát úgy véli, hogy lakott területen kívül nem több az ittasan vezető fiatal, mint lakott területen.

K29 – Nagyvárosban éjjel több az ittasan vezető felnőtt, mint falun

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
29% nem ért egyet, 33% bizonytalan, 39% egyetért	nincs	nincs

Ismét magas bizonytalansági arány mellett a relatív többség igaznak véli az állítást.

K30 – Kisvárosban éjjel több az ittasan vezető felnőtt, mint falun

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
28% nem ért egyet, 39% bizonytalan, 33% egyetért	21% nem ért egyet, 42% bizonytalan, 36% egyetért	34% nem ért egyet, 36% bizonytalan, 29% egyetért

Ismételten a legmagasabb arányban a dönteni nem képesek szerepelnek. Enyhe többségben vannak az állítást elfogadók az azt tagadókkal szemben.

K31 – Országúton éjjel több az ittasan vezető felnőtt, mint lakott területen

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
51% nem ért egyet, 36% bizonytalan,	15% nem ért egyet, 31% bizonytalan, 52% egyetért	24% nem ért egyet, 32% bizonytalan, 43% egyetért

Magas bizonytalansági arány mellett a megkérdezettek többsége nem ért egyet ezzel az állítással.

A környezet és a drog

K32 – Nagyvárosban éjjel több a drogos fiatal autós, mint falun

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
16% bizonytalan, 72% egyetért	nincs	nincs

Az állítással a megkérdezettek túlnyomó többsége egyetért.

K33 – Kisvárosban éjjel több a drogos fiatal autós, mint falun

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
17% nem ért egyet, 34% bizonytalan, 51% egyetért	nincs	nincs

Magas az állásfoglalást megtagadók aránya. Az állást foglalók többsége az állítással egyetért. ők háromszor annyian vannak, mint akik az állítást elutasítják.

K34 – Országúton éjjel több a drogos fiatal autós, mint lakott területen

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
51% nem ért egyet, 39% bizonytalan	nincs	nincs

Sokan vannak, akik nem tudnak (vagy nem akarnak) állást foglalni. Az egyértelmű véleményt nyilvánítók jelentős többsége elutasítja az állítást.

A környezet és a bűnözés

K35 – Nagyvárosban éjjel több a bűnöző fiatal autós, mint falun

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
17% nem ért egyet, 27% bizonytalan, 56% egyetért	8% nem ért egyet, 31% bizonytalan, 61% egyetért	23% nem ért egyet, 24% bizonytalan, 53% egyetért

A többség az állítással egyetért.

K36 – Kisvárosban éjjel több a bűnöző fiatal autós, mint falun

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
23% nem ért egyet, 37% bizonytalan, 40% egyetért	nincs	nincs

Az átlagosnál sokkal magasabb a válaszadást megkerülők részaránya. A relatív többség az állítással egyetért

K37 – Országúton éjjel több a bűnöző fiatal autós, mint lakott területen

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
48% nem ért egyet, 40% bizonytalan,	40% nem ért egyet, 45% bizonytalan, 15% egyetért	55% nem ért egyet, 35% bizonytalan, 9% egyetért

Magas ingadozási arány mellett az állapítható meg, hogy az állítással egyet nem értők aránya dominál.

K38 – Nagyvárosban éjjel több a bűnöző felnőtt autós

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
19% nem ért egyet, 21% bizonytalan, 60% egyetért	11% nem ért egyet, 26% bizonytalan, 63% egyetért **Nagyvárosban éjjel sokkal több a bűnöző autós, mint nappal.**	25% nem ért egyet, 17% bizonytalan, 58% egyetért **Nagyvárosban nappal sincs sokkal kevesebb bűnöző autós, mint éjjel.**

A túlnyomó többség az állítással egyetért.

K39 – Kisvárosban éjjel több a bűnöző felnőtt autós, mint falun

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
18% nem ért egyet, 38% bizonytalan, 44% egyetért	nincs	nincs

Magas bizonytalansági arány mellett a túlnyomó többség az állítással egyetért.

K40 – Országúton éjjel több a bűnöző felnőtt autós, mint lakott területen

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
44% nem ért egyet, 46% bizonytalan,	nincs	nincs

Magas arányú a határozott vélemény-alkotásra képtelenek száma. A relatív többség nem fogadja el az állítást.

Félelmek autózás közben éjjel

K41 – Éjszaka tartok attól, hogy balesetnek leszek részese

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
59% nem ért egyet, 24% bizonytalan, 17% egyetért	nincs	nincs

Annak ellenére, hogy viszonylag nagy a határozott véleménytől tartózkodók aránya, a megkérdezettek csaknem 60%-a elutasítja az állítást, egyharmaduk a leghatározottabb mértékben. Ez azt jelenti, hogy az éjszakai autózást – legalábbis közlekedésbiztonsági szempontból – a többség aggálymentesnek tekinti.

K42 – Éjszaka tartok attól, hogy részeg autós belém ütközik

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
50% nem ért egyet, 29% bizonytalan, 20% egyetért	nincs	nincs

A többség úgy vélekedik, az éjszakai közlekedés biztonságát az alkohol okozta veszélyhelyzet nem befolyásolja jelentősen. A többség azonban ezúttal rendkívül gyenge, s ismét nagy a habozók részaránya.

K43 – Éjszaka tartok attól, hogy drogos autós ütközik nekem

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
64% nem ért egyet, 21% bizonytalan, 15% egyetért	nincs	nincs

Ezzel a veszéllyel a válaszadók kétharmada nem számol, viszonylag alacsony a bizonytalan álláspontot képviselők számaránya is.

K44 – Éjszaka tartok attól, hogy hűnözők az utamat állják

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
66% nem ért egyet, 13% bizonytalan, 21% egyetért	73% nem ért egyet, 13% bizonytalan, 14% egyetért **Az éjszakai közlekedésben nincs mitől tartani.**	60% nem ért egyet, 15% bizonytalan, 25% egyetért **Az éjszakai biztonság nem teljesen aggálytalan.**

A vsz-ek kétharmada az állítással nem ért egyet, azaz éjszaka biztonságosnak tekinti a közutakat. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy minden ötödik megkérdezett tart a veszélytől, ami – a többi kérdésre adott válaszadások ismeretében is – jelzésértékű: az ittas vezetés miatti balesetbe keveredés mellett ennek a veszélyét tartják a legreálisabbnak.

K45 – Éjszaka tartok attól, hogy álrendőrök igazoltatnak

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
71% nem ért egyet, 14% bizonytalan, 14% egyetért	82% nem ért egyet, 14% bizonytalan, 4% egyetért **Éjszaka álrendőrök felbukkanása teljesen irreális lehetőség.**	62% nem ért egyet, 14% bizonytalan, 24% egyetért **Éjszaka álrendőrök felbukkanása nem irreális lehetőség.**

Az éjszakai közlekedés biztonsága veszélyének ezt a formáját a megkérdezettek csaknem háromnegyede irreális lehetőségnek tekinti.

Félelmek autózás közben nappal

K46 – Nappal tartok attól, hogy balesetnek leszek részese

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
57% nem ért egyet, 23% bizonytalan, 20% egyetért	55% nem ért egyet, 29% bizonytalan, 14% egyetért **Az esély megvan, de nem túl nagy.**	59% nem ért egyet, 18% bizonytalan, 24% egyetért **Minden negyedik vsz. ezt reális esélynek tartja.**

A többség ennek lehetőségét elutasítja. A kérdés vonatkozásában a nappali és az éjszakai közlekedés veszélyeinek megítélése tekintetében lényegi eltérés nem tapasztalható.

K47 – Nappal tartok attól, hogy részeg autós belém ütközik

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
63% nem ért egyet, 25% bizonytalan	nincs	nincs

A többség ennek lehetőségét elutasítja. Ezúttal jelentős az eltérés a nappali és az éjszakai közlekedés veszélyességéről alkotott vélemény között: éjszaka mind a veszélyt reális közelségűnek tekintők aránya nagyobb, mind az ilyen veszéllyel nem számolók aránya alacsonyabb, mint a nappali közlekedés megítélésekor.

K48 – Nappal tartok attól, hogy drogos autós belém ütközik

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
73% nem ért egyet, 19% bizonytalan	nincs	nincs

Nappal a drogveszélyt is lényegesen kisebbnek érzik a megkérdezettek, mint éjszaka. Pontosabban: nappal még sokkal kevesebben számolnak azzal, hogy ilyen jellegű balesetnek lehetnek részesei, mint éjszaka.

K49 – Nappal tartok attól, hogy bűnözők az utamat állják

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
77% nem ért egyet, 14% bizonytalan	nincs	nincs

Amíg éjszaka a vsz-ek kétharmada, ezúttal több mint háromnegyede elutasítja az állítást. Még lényegesebb az eltérés az egyetértők esetében: éjjel meghaladta a 20%-ot, jelen esetben a 8%-ot is alig haladja meg az egyetértők aránya. Más szavakkal: a többség az éjszakai utak közbiztonságát is jónak tartja, de nappal még sokkal többen vélekednek így.

K50 – Nappal tartok attól, hogy álrendőrök igazoltatnak

Általános jellemző	RTF-specialitás	GYSZIF-specialitás
80% nem ért egyet, 14% bizonytalan,	88% nem ért egyet, 12% bizonytalan, **Nappal kizárt, hogy álrendőrök igazoltassanak.**	73% nem ért egyet, 17% bizonytalan, 10% egyetért **Nappal sem kizárt, hogy álrendőrök igazoltassanak.**

Emlékezetes: a megkérdezettek többsége ezzel a veszéllyel éjszaka sem számolt. Jelen esetben azonban még inkább elhanyagolhatónak tartják ezt a veszélyt.

Információk forrása

A kérdőívet kitöltőktől megkérdeztük: honnan szerezte információit, amelyek alapján a kérdésekre válaszolt. Az eredményt a következő táblázat mutatja.

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum. Percent
Nem elérhető válasz	0	7	3,7	3,7	3,7
Saját tapasztalatból	1	135	72,2	72,2	75,9
Baráti, rokoni körből	2	10	5,3	5,3	81,3
Munkahelyi, ill. iskolai körből	3	12	6,4	6,4	87,7
Sajtó, TV	4	20	10,7	10,7	98,4
Egyéb	5	3	1,6	1,6	100,0
Total		**187**		**100,0**	**100,0**

Valid cases 187 Missing cases 0

Látható: első helyre tették a saját tapasztalatot. Mögötte nagy távolságban következik a média, s attól lemaradva lényegében azonos nagyságrenddel a munkahelyi, illetve a magánélet szférájából származó információk. Ez azt is jelenti, hogy – legalábbis a megkérdezettek által reprezentált – emberek túlnyomó többségben csak azt hiszik el, amit látnak vagy tapasztalnak. A média emögött jelentős lépéshátrányban van, de megelőzi azt a közeget, amelyben az egyének életük javát eltöltik.

Azonosságok és eltérések a vizsgálatba bevont csoportok között

Röviden ismét áttekintjük, hogy a két, életkor szerint hasonló, ám érdeklődését, a társadalom különféle problémái iránti beállítottságát tekintve sokban eltérő csoport, a majdani rendőrök és a majdani közlekedési üzemmérnökök között mely kérdések megítélésében tapasztalható teljes vagy nagybani egyezés, s hol fedezhetők fel különbségek. Az adatok egyúttal jelzik: a feltett kérdések közül melyek azok, ahol a társadalomnak – rétegződését tekintve – azonos szintjei között is jelentősek a vélekedésbeni eltérések.

A következő kérdések kapcsán a megítélések a két csoport között *azonosak vagy nagyban hasonlóak*:

K6, K14, K15, K17, K19, K21, K22, K23, K25, K26, K27, K28, K29, K31, K32, K33, K34, K36, K37, K39, K42, K43, K46, K47, K48, K49,

A következő kérdések kapcsán a megítélések a két csoport között eltérőek:

K1: a győrieknél magas a hezitálók (24,5 vsz. 10,6%), a budapestieknél az állítással teljesen egyetértők (36,5 vsz. 15,7%) aránya.

K2: a budapestieknél magas a teljes mértékben (21,2 vsz. 8,8%), továbbá a nagyrészt egyet nem értők (41,2 vsz. 27,5%) aránya, a győrieknél magas a hezitálók (42,2% vsz. 29,4%), valamint a nagyrészt egyetértők (17,6 vsz. 7,1%) aránya.

K3: a győrieknél magas a nagyrészt egyet nem értők (20,6 vsz. 5,9%) aránya, a budapestieknél magas a nagyrészt és a teljes mértékben egyetértők (64,8 vsz. 32,4%) aránya.

K4: a győriek körében magas a nagyrészt egyetértők (51,0 vsz. 37,6%), a budapestieknél a nagyrészt egyetértők (17,6 vsz. 5,9%) aránya.

K5: a vélemények a két csoport között e kérdés mentén válnak el a legmarkánsabban. A győriek többsége az állítással teljes mértékben vagy részben nem ért egyet (65,7 vsz. 22,4%), a budapestiek relatív többsége hezitál (44,7 vsz. 24,5%), s sokkal magasabb a budapestiek körében a részben vagy teljes mértékben egyetértők (32,9 vsz. 9,8%) aránya.

K7: a győrieknél magas az állítással teljes mértékben vagy részben egyet nem értők (67,7 vsz. 22,3%), a budapestieknél magas a hezitálók (47,1 vsz. 20,6%), valamint az állítással nagyrészt vagy teljes mértékben egyetértők (30,6 vsz. 10,7%) aránya.

K8: a budapestiek között magas az állítással nagyrészt egyetértők (21,2 vsz. 5,9%) aránya.

K9: a győriek között magas az állítással egyet nem értők (28,4 vsz. 11,8%) aránya, a budapestiek között a hezitálók (34,1 vsz. 21,6%) aránya.

K10: a győrieknél magas, a budapestieknél alacsony (31,4 vsz. 14,1%) az állítással egyet nem értők aránya.

K11: a győrieknél magas a nagyrészt egyet nem értők (25,5 vsz. 8,2%), a budapestieknél a nagyrészt egyetértők (42,4 vsz. 18,6%) és a teljes mértékben egyetértők (17,6 vsz. 8,8%) aránya.

K12: a győrieknél magas a teljes mértékben és a nagyrészt egyet nem értők (56,8 vsz. 23,5%), a budapestieknél a nagyrészt és a teljes mértékben egyetértők (42,3 vsz. 12,7%) aránya.

K13: a győrieknél magas a teljes mértékben és a nagyrészt egyet nem értők (83,3% vsz. 35,9%), a budapestieknél a hezitálók (30,6 vsz. 9,8%) aránya.

K16: a győrieknél magas a teljes mértékben és a nagyrészt egyet nem értők (47,0 vsz. 16,5%), a budapestieknél a nagyrészt egyetértők (36,5 vsz. 11,6%) aránya.

K18: a budapestieknél magas a teljes mértékben és a nagyrészt egyet nem értők (68,2 vsz. 41,2%) és alacsony a nagyrészt egyetértők (7,1% vsz. 19,,,6%) aránya.

K20: a budapestieknél magas a teljes mértékben és a nagyrészt egyet nem értők (42,3 vsz. 14,7%) aránya, a győrieknél magas a nagyrészt és a teljes mértékben egyetértők (53,9 vsz. 9,4%) aránya.

K24: a győrieknél magas az állítással egyet nem értők (35,3 vsz. 20,0%), a budapestieknél a hezitálók (37,6 vsz. 24,5%) aránya.

K30: a győrieknél magas az állítással egyet nem értők (15,7 vsz. 5,9%), a budapestieknél a nagyrészt egyetértők (31,8 vsz. 21,6%) aránya.

K35: a győrieknél magas az állítással teljes mértékben vagy részben egyet nem értők (23,5 vsz. 8,3%) aránya.

K38: a győrieknél magas az állítással teljes mértékben vagy részben egyet nem értők (25,5 vsz. 10,6%), a budapestieknél a hezitálók (25,9 vsz. 16,7%) aránya.

K40: a győriek körében magas a nagyrészt egyet nem értők (22,5 vsz. 10,6%) aránya.

K41: a győriek körében magas a nagyrészt egyetértők (17,6 vsz. 9,4%) aránya.

K44: a budapestiek körében magas az állítással egyet nem értők (38,8 vsz. 28,7%) aránya.

K45: a budapestiek körében magas az állítással egyet nem értők (51,8 vsz. 34,7%) aránya, a győriek körében az állítással részben vagy teljes mértékben egyetértők (23,7 vsz. 3,6%) aránya.

K50: a budapestieknél magas az állítással egyet nem értők (60,0 vsz. 36,6%) aránya.

3. Következtetések

Az adatbázisból kivett eredmények számos, széles körben elterjedt nézetet cáfolnak meg. Ugyanakkor lehetővé teszik a fiatal korosztályok irányába teendő, a jelenleginél hatékonyabb beavatkozást. A leglényegesebb tanulságok a következőkben fogalmazhatók meg:

- A megkérdezettek nem félnek az éjszakai közlekedés biztonságának esetleges megromlásától, bár tényként ismerik el, hogy különféle veszélyekre éjjel inkább kell számítani, mint nappal.
- Megkülönböztetett figyelmet érdemel a felsőoktatási intézményekből kikerülő hallgatók társadalomról alkotott képének figyelemmel kísérése és formálása. E vizsgálat pusztán jelzésértékű – ám figyelmeztető jellegű – információkkal képes szolgálni. Ennek rövid *summázata* a következő: a rendőrtiszti főiskolásoknak sokkal kedvezőtlenebb a képe a társadalom bűnözési helyzetéről, a potenciális bűnelkövetők lehetséges atrocitásairól, a fiataloknak a bűnözésben játszott szerepéről, mint a győri főiskolásoknak (és csekély arányban ez utóbbiak szüleinek). Mindazonáltal jelzésértékű az a levonható üzenet is, miszerint a veszélyektől nem kell félni Ugyanakkor a győriek rendőrségről alkotott képe, a bűnmegelőzésben játszott szerepéről, lehetőségeiről megformált véleménye sokkal rosszabb, mint a rendőr-hallgatókénak. ők inkább tartanak a lehetséges veszélyektől. További részeredményként könyvelhető el az a megfigyelés, miszerint meglehetősen nagy számban fordulnak elő olyan történések, amelyekkel kapcsolatban egyik vagy másik csoport többsége (vagy relatív többsége) nem tud határozott állást foglalni. A bizonytalankodók valamivel nagyobb arányban szerepelnek a rendőrtiszt-hallgatók között.

Ferenc Irk:

Thoughts about the safety of night life

According to statistical data the youth take part in traffic accidents – besides other types of crime – with a higher proportion. The alcoholism of this generation is a current issue as well as the dangers of drug-consumption including the effects of narcotics, especially during night hours, for traffic safety. To monitor the problem the Traffic Department of the Police College and the National Institute of Criminology and Criminalistics did a research with questionaries in 1998/99 within the population of the day-course and correspondence students of Police College and the day-course students of Széchenyi István College in Győr. This study represents the results and experiences of the research.

[redacted]

[redacted]

Ferenc Irk:
Meinungen über die Sicherheit im Nachtleben

Laut statistischer Angaben sind die Jugendlichen, neben anderen Delikten, in einem immer größerem Maße an Verkehrsunfällen beteiligt. Es wird viel über den Alkoholismus in dieser Altersgruppe, über die Gefahren des Drogenkonsums und damit im Zusammenhang darüber gesprochen, welch ernste Gefahr Rauschmittel besonders in der Nacht für die Verkehrsicherheit bedeuten. Zur Erfassung dieses Problems führten die Sektion Verkehrspolizei an der PHS und das Institut für Kriminologie und Kriminalistik 1998/99 eine Fragebogen – Ermessung im Kreise der Direktstudenten im Fach Verkehr der Győrer Fachhochschule István Széchenyi durch. Die Studie gibt einen Überblick über die Ergebnisse und Erfahrungen dieses Projekts.

[redacted]